

APEC - Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku oraz powiązania tej organizacji z Unią Europejską i Afryką

Jan Śmigiel
Nr albumu: 116968

W pracy omówiono główne założenia i uwarunkowania tworzące organizację międzynarodową, którą jest Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku (APEC). Ponadto przedstawiono powiązania gospodarcze APEC z państwami członkowskimi UE oraz z państwami z Afryki.

Warszawa 2022

1. Wprowadzenie

W dobie, gdy nasz świat stał się globalną wioską wiele barier handlowych czy gospodarczych pomiędzy państwami uległo znaczącej zmianie lub nawet kompletnie zanikło. Nie w każdym zakątku świata formy integracji gospodarczej poprzez tworzenie organizacji międzynarodowych wyglądają tak samo. Bardzo ciekawym przykładem takiego tworu na arenie międzynarodowej jest APEC, czyli Asia – Pacific Economic Cooperation, 2022. W poniższym eseju autor tego opracowania na początek przybliży genezę, charakterystykę oraz działalność tej organizacji międzynarodowej. W dalszej części natomiast opíše powiązania gospodarcze, jakie wiążą APEC z Unią Europejską oraz wybrane kraje APEC z państwami z Afryki. Natomiast w podsumowaniu tej pracy autor określi rolę, jaką Układ o Współpracy Ekonomicznej Azji i Pacyfiku może odgrywać, zarówno w dziedzinie gospodarki, jak i w niezwykle istotnym w 2022 roku aspekcie geopolitycznym, gdzie to właśnie w basenie Pacyfiku ścierają się interesy dwóch największych mocarstw świata, czyli Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz Chińskiej Republiki Ludowej.

2. APEC – Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku

Asia – Pacific Economic Cooperation (APEC) jest to międzynarodowa organizacja integracyjna, która została utworzona w 1989 roku w stolicy Australii – Canberrze. APEC powstał z inicjatywy australijskiego premiera Roberta Hawke'a. Jednakże na siedzibę Układu o Współpracy Ekonomicznej Azji i Pacyfiku oraz główny ośrodek tej instytucji o charakterze międzynarodowym wybrano cztery lata później Singapur, gdzie od tamtej pory znajduje się Sekretariat APEC (About Asia-Pacific Economic Cooperation History).

W 1989 roku 12 państw założycielskich powołało do życia APEC. Były, to takie kraje, jak: Australia, Brunei, Filipiny, Japonia, Kanada, Korea Południowa, Indonezja, Malezja, Nowa Zelandia, Singapur, Stany Zjednoczone oraz Tajlandia. Na przestrzeni kolejnych lat doszło do czterech kolejnych rozszerzeń Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku. W 1991 roku do APEC przystąpiła Chińska Republika Ludowa, Hongkong oraz Tajwan. Dwa lata później do grona krajów zrzeszonych w APEC dołączył Meksyk oraz Papua-Nowa Gwinea. W 1994 roku Chile wzmocniły tę organizację międzynarodową. Do ostatniego jak do tej pory rozszerzenia APEC doszło w 1998, gdy do wspomnianych struktur dołączyła Federacja Rosyjska, Wietnam oraz Peru. Od tamtej pory skład Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku tworzy grupa 21 państw (Firmanty, 2007). Bardzo interesujące jest to, jak różny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz znaczenie polityczne spaja tę organizację. Mamy bowiem przykłady Chin, Stanów Zjednoczonych, czy też Federacji Rosyjskiej, które mają ogromny wpływ na arenie międzynarodowej, natomiast członkami APEC są, również takie kraje jak

Mapa 1. Kraje członkowskie Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC)

Źródło: Wikimedia Commons

Dodatkowo niewykluczone są kolejne rozszerzenia Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku. Na przestrzeni ostatnich lat pewne sygnały mające na celu sondowanie dołączenia do APEC prowadziły kraje Ameryki Łacińskiej i Południowej, takie jak: Kolumbia, Ekwador, Kostaryka oraz Panama. Ponadto kolejna wschodząca potęga gospodarcza Indie może w najbliższym czasie dołączyć do struktur APEC, a także inne państwa Azji, którymi są: Bangladesz, Laos, Mongolia, czy też Pakistan. Rozwój obecnej sytuacji gospodarczej po ponad dwóch latach pandemii COVID-19 oraz agresja rosyjska na Ukrainę będzie jednym z wielu uwarunkowań, które mogą w przyszłości przesądzić o ekspansji struktur APEC, o kolejne kraje regionu.

Głównym celem, jaki postawiły sobie założycielskie państwa APEC, było przede wszystkim to, aby pomiędzy gospodarkami krajów członkowskich znieść bariery celne, pogłębić integrację gospodarczą oraz wspólnie pracować nad rozwojem nowych technologii. Te wszystkie cele miały, również uwzględniać, jakże pożądaną od wielu już lat ideę sprawiedliwego oraz zrównoważonego rozwoju. Głównymi filarami funkcjonowania APEC są wspomniana już wcześniej kooperacja pomiędzy gospodarką, a rozwojem technologicznym, ułatwienia, zachęty do prowadzenia działalności gospodarczej, a także liberalizacja handlu i inwestycji (Kuś, 2015).

Przedstawiciele poszczególnych państw z grona APEC obradują, w różnych formach i w różnym składzie osobowym. Przykładami cyklicznych form rozmów są coroczne spotkania przywódców państw, prezydentów lub premierów, co roku w innej lokalizacji poczynawszy od 1993 roku. Ponadto ministrowie zagraniczni oraz ministrowie ds. handlu państw członkowskich, również spotykają się w swoim gronie, aby dyskutować i wspólnie wypracowywać optymalne rozwiązania dla pogłębiania współpracy gospodarczej w APEC.

Oprócz tego administracje wspomnianych krajów, w przystosowanych do tego odpowiednich grupach roboczych i doradczych przygotowują fundamenty do rozmów na najwyższym szczeblu, pomiędzy liderami państw członkowskich APEC.

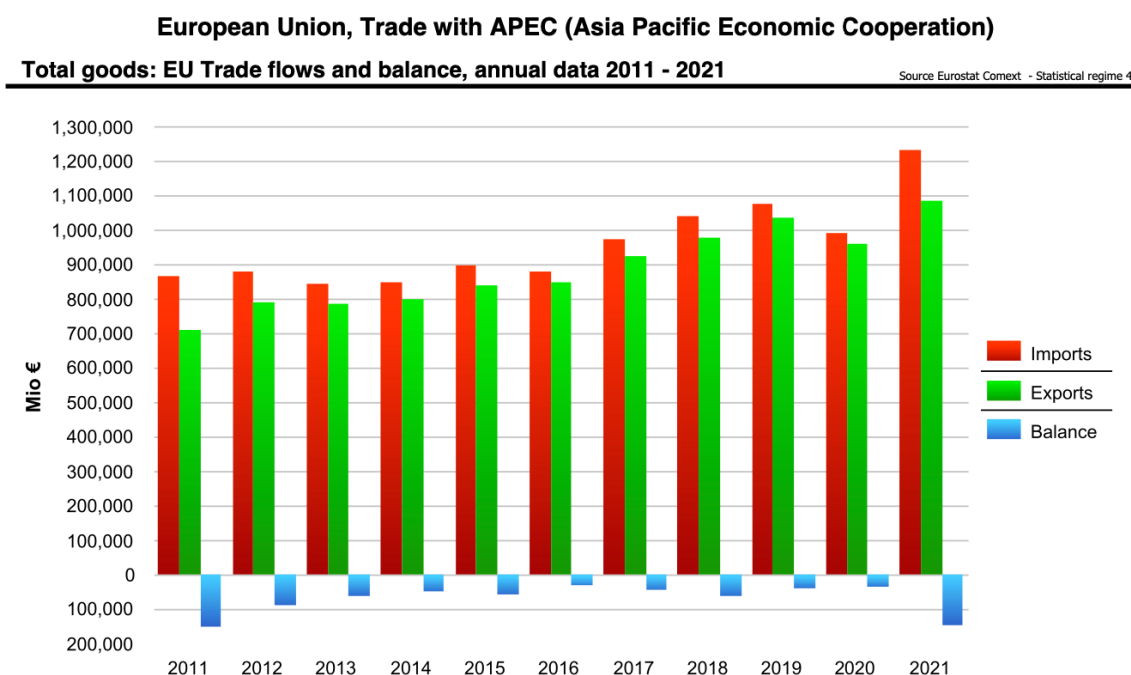
3. Powiązania gospodarcze APEC z Unią Europejską

Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku ma pogłębione relacje handlowe nie tylko pomiędzy państwami członkowskimi wewnątrz organizacji, ale również na zewnątrz tych struktur. Jednym z takich podmiotów międzynarodowych jest Unia Europejska wraz ze swoimi 27 państwami członkowskimi, które obecnie współtworzą Wspólnotę Europejską.

Z punktu widzenia, który zdarza nam się prezentować nad Wisłą, możemy porównywać Wspólnotę Gospodarczą Azji i Pacyfiku właśnie do Unii Europejskiej, jako tożsame podmioty działające w stosunkach międzynarodowych. Prawda jest jednak nieco odmienna. Między tymi dwoma organizacjami międzynarodowymi istnieją spore różnice, które pozwolą nam jednak określić charakterystykę oraz specyfikę funkcjonowania APEC. Przede wszystkim Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku ma nieformalną strukturę oraz skupia się przede wszystkim na liberalizacji handlu oraz ułatwieniu inwestycji opartego na idei otwartego regionalizmu interkontynentalnego. Natomiast Unia Europejska ma formalny charakter i strukturę, jest organizacją kontynentalną oraz unią gospodarczą i dla obecnie 19 państw wspólnoty jest, również unią walutową (Witkowski, 1997).

Pomimo wspomnianych różnic, kraje z tych obydwu organizacji prowadzą między sobą szeroko zakrojoną współpracę. Jedną z głównych osi wspomnianej kooperacji jest wymiana towarów oraz usług. Na przestrzeni ostatniej dekady Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku do spółki z Unią Europejską zbudowała pogłębione relacje handlowe. Na ten fakt wskazują poniższe dane oraz ich wzrostowy trend ukazujący bilans handlowy pomiędzy krajami członkowskimi, z tych dwóch organizacji międzynarodowych w latach 2011-2021.

Wykres 2. Bilans handlowy pomiędzy Unią Europejską, a APEC w latach 2011-2021

Źródło: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_apec-asia-pacific-economic-cooperation_en.pdf

Na przestrzeni lat 2011-2021 kraje Unii Europejskiej miały ujemny bilans handlowy względem państw członkowskich Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku, gdyż wartość importu przewyższała w każdym z badanych lat nad eksportem. Wyraźny wzrost w bilansie handlowym nastąpił w 2021 roku, mimo pewnego spadku spowodowanego rok wcześniej rozprzestrzenieniem się pandemii COVID-19.

Jednakże, co przede wszystkim składa się na bilans handlowy pomiędzy krajami APEC i państwami UE? Bazując na Standard International Trade Classification (SITC), czyli Standardowej klasyfikacji handlu międzynarodowego opracowanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych poniżej zawarto szczegółowe dane tworzące bilans handlowy między członkami APEC, a państwami tworzącymi Unię Europejską, z rozróżnieniem przepływu dóbr na różne kategorie.

European Union, Trade with APEC (Asia Pacific Economic Cooperation)**Trade flows by SITC section 2021**

Source Eurostat Comext - Statistical regime 4

	Imports				Exports			
	Value Mio €	% Total	% Extra-EU	% Growth	Value Mio €	% Total	% Extra-EU	% Growth
Total	1,230,525	100.0	58.1	24.2	1,083,485	100.0	49.7	13.2
0 Food and live animals	28,454	2.3	26.4	4.0	49,407	4.6	36.6	5.6
1 Beverages and tobacco	2,771	0.2	30.0	4.5	23,500	2.2	58.3	14.3
2 Crude materials, inedible, except fuels	41,732	3.4	45.3	28.9	27,192	2.5	43.1	27.7
3 Mineral fuels, lubricants and related materials	147,731	12.0	38.2	71.0	22,451	2.1	21.6	74.6
4 Animal and vegetable oils, fats and waxes	7,725	0.6	55.6	29.1	3,440	0.3	44.8	15.6
5 Chemicals and related prod, n.e.s.	138,552	11.3	51.2	24.6	245,087	22.6	53.7	11.1
6 Manufactured goods classified chiefly by material	121,435	9.9	51.0	13.0	98,594	9.1	41.1	18.4
7 Machinery and transport equipment	524,418	42.6	78.1	18.6	458,580	42.3	55.2	11.0
8 Miscellaneous manufactured articles	185,530	15.1	64.7	19.9	132,713	12.3	51.7	17.2
9 Commodities and transactions n.c.e.	10,842	0.9	26.0	38.2	7,289	0.7	15.7	5.1
Other	21,334	1.7	n.a.	n.a.	15,232	1.4	n.a.	n.a.

Źródło: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_apec-asia-pacific-economic-cooperation_en.pdf

Kraje Unii Europejskiej importowały w minionym roku z państw członkowskich APEC głównie maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy, co stanowiło aż 42,6% importu. Ponadto znaczny udział w imporcie stanowiły różne materiały przemysłowe (15,1%), a także produkty energetyczne (12%). Natomiast w przypadku eksportu towarów z Unii Europejskiej do krajów APEC, to bardzo podobny odsetek (42,3%) stanowiły maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy. Oprócz tego istotny udział w kształtowaniu się eksportu miały dobra, z takich kategorii jak chemikalia (22,6%) oraz różne materiały przemysłowe (12,3%).

Przedstawione powyżej dane pokazują nam, że współpraca na linii APEC – Unia Europejska trwa i ma dalej potencjał rozwojowy. Co prawda kryzys w łańcuchu dostaw jest jednym z uwarunkowań, który ogranicza możliwości przepływów kapitału oraz wymiany handlowej, między państwami z Basenu Pacyfiku, a krajami Starego Kontynentu, to najbliższe miesiące oraz lata powinny postępować w pogłębienie relacji handlowych między członkami wymienionych organizacji międzynarodowych.

4. Powiązania gospodarcze APEC z Afryką

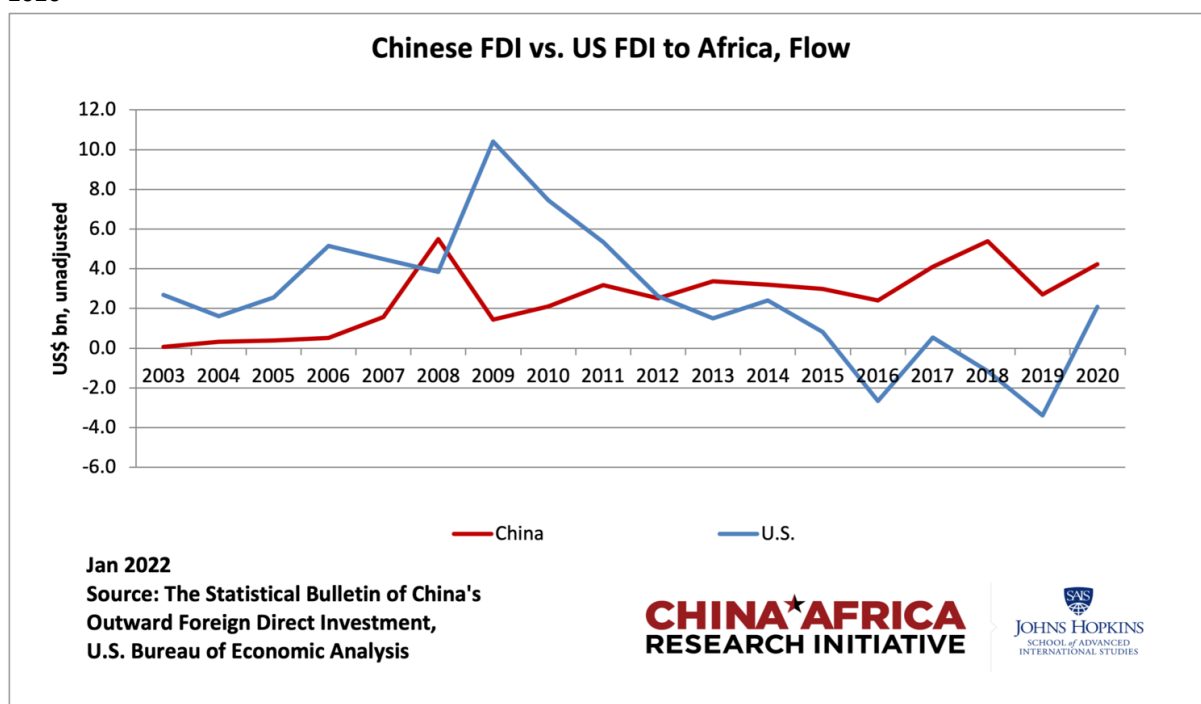
Bezpośrednie powiązania natury gospodarczej pomiędzy Współpracą Gospodarczą Azji i Pacyfiku wraz z krajami afrykańskimi są znacznie mniejsze niż w porównaniu z relacjami handlowymi z państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Brak jest ustrukturyzowanych danych pokazujących pełne spektrum współpracy gospodarczej pomiędzy krajami z kontynentu afrykańskiego, a państwami tworzącymi Współpracę Gospodarczą Azji i Pacyfiku. Dlatego też autor tej pracy skupił się na opisanu powiązań pomiędzy wybranymi krajami APEC oraz Afryki.

Prym w pogłębionych relacjach handlowych z wieloma państwami afrykańskimi wiezie Chińska Republika Ludowa poprzez różnego rodzaju inwestycje w przemysł, energetykę,

bazy wojskowe oraz lokalną infrastrukturę tworzy łańcuch zależności, między Chinami, a znacznie uboższymi państwami Afryki.

Skupiając się na przykładzie „Państwa Środka” i koneksji gospodarczych z Afryką możemy dostrzec daleko idące zależności. Na przestrzeni lat chińskie zaangażowanie w rozwój gospodarczy kontynentu afrykańskiego drastycznie wzrosło. Widać na poniższym wykresie ukazującym bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) Chin w Afryce, w porównaniu z zaangażowaniem Stanów Zjednoczonych, również w BIZ.

Wykres 3. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Chin oraz Stanów Zjednoczonych w Afryce w latach 2003-2020

Źródło: *The Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment U.S. Bureau of Economic Analysis*

Znajdujące się powyżej dane ukazują, to jak na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat zwiększała się obecność chińskiego kapitału w Afryce, w momencie, w którym obecność Amerykanów oraz ich bezpośrednich inwestycji zagranicznych od połowy 2009 roku sukcesywnie malała przez niemal kolejną dekadę. Chińczycy skupiają największą część inwestycji w pięciu krajach, którymi są: Kenia, Demokratyczna Republika Kongo, Republika Południowej Afryki, Etiopia oraz Nigeria. Daje nam to obraz, w którym to kontynent afrykański stał się jednym z frontów rywalizacji o podłoże gospodarczym, między tymi dwoma mocarstwami (Data: Chinese Investment in Africa, 2021).

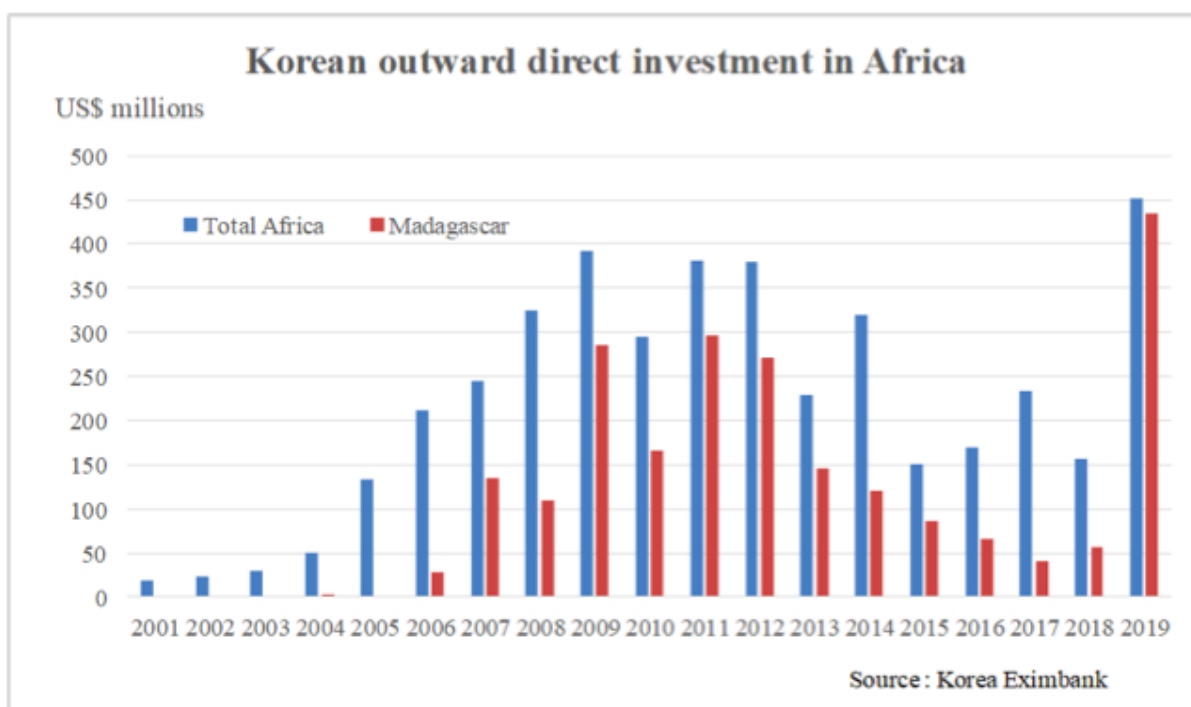
Oprócz tego Chiny w 16 państwach Afryki zdołały utworzyć aż 25 stref współpracy gospodarczej i handlowej. Na koniec 2020 roku ministerstwo ds. handlu Chin podało do publicznej wiadomości w corocznym raporcie *China-Africa Economic and Trade*

Relationship Annual Report (2021) inwestycjach w wysokości 735 mld dolarów amerykańskich w aż 623 podmiotach gospodarczych znajdujących się w krajach Afryki (Chinese Investment in Africa Rises as Project Values and Bilateral Trade Decline, 2021).

Wspomniane chińskie inwestycje wśród mało zamożnych państw Afryki będąc impulsem do rozwoju społeczno-gospodarczego mogą być, zarówno jak określają niektórzy eksperci nowoczesną formą kolonializmu, którego wyzysk doprowadzi do skrajnej zależności wielu państw z kontynentu afrykańskiego wobec Chińskiej Republiki Ludowej.

Oprócz „Państwa Środka”, także inne kraje należące do struktur APEC na przestrzeni lat prowadziły szeroko zakrojone inwestycje oraz wymianę handlową z krajami z kontynentu afrykańskiego. Jednym z przykładów takich krajów jest, chociażby Korea Południowa. Państwo znajdujące się w południowej części Półwyspu Koreańskiego od wielu lat jest mocno zaangażowane w rozwój infrastruktury oraz przemysłu na kontynencie afrykańskim. Widać, to wyraźnie spoglądając na dane dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Wykres 4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Republiki Korei Południowej w Afryce w latach 2001-2019

Źródło: https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/nicolas_korea_africa_ifri_pcns_2020_.pdf

U progu XXI wieku zaangażowanie Korei Południowej w BIZ w Afryce, było stosunkowo niewielkie. Z biegiem lat zaczęło ono wzrastać i jednym z głównych ośrodków inwestycyjnych stał się dla Korei Południowej Madagaskar. W samym 2019 roku wartość FDI wynosiła tam niemal 450 mld dolarów amerykańskich. Przede wszystkim inwestycje koreańskie, w większości skoncentrowane są w sektorze górniczym. Tyczy się nie tylko

Madagaskaru, ale również takich państw, jak: Libia, Nigeria, Republika Południowej Afryki, Algieria oraz Maroko. Taki rodzaj alokacji kapitału jest jak najbardziej zrozumiany, gdyż Korea Południowa importuje z Afryki przede wszystkim surowce naturalne i stąd ten rodzaj opisywanych inwestycji w górnictwo, w wymienionych wyżej krajach (Korea in Africa. Between Soft Power and Economic Interests, 2020).

Oprócz inwestycji w przemysł wydobywczy jedne z najbardziej znanych korporacji transnarodowych pochodzących z Korei Południowej, takich jak LG oraz Samsung prowadzą swoją działalność produkcyjną odpowiednich komponentów ich produktów, w takich krajach, jak RPA, Sudan oraz Egipt.

Podane powyżej przykłady pokazują nam skalę oraz istotność prowadzenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez tak wysokorozwinięty gospodarczo kraj jakim jest Korea Południowa poprzez lokowanie swojego kapitału w państwach Afryki, co pokazuje, że kraje APEC są zainteresowane pod kątem rozszerzania swoich możliwości inwestycyjnych właśnie poprzez nawiązywanie trwałych relacji biznesowych z kontynentem afrykańskim.

5. Zakończenie

Podsumowując obecne, jak i potencjalne kierunki współpracy gospodarczej pomiędzy Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku wraz z Unią Europejską i Afryką, wskazują na ogromny potencjał rozwoju handlu i integrację gospodarczą na wielu płaszczyznach, pomiędzy wieloma państwami z tych regionów.

Luźny, jak na standardy międzynarodowych organizacji gospodarczych charakter APEC pozwala na sporą swobodę w budowaniu relacji handlowych z różnymi krajami, czy to omawianym w tej pracy krajami członkowskimi Unii Europejskiej, czy też państwami kontynentu afrykańskiego.

Forum APEC, zwłaszcza w ostatnich latach jest polem rywalizacji, pomiędzy dwoma globalnymi supermocarstwami, którymi są Stany Zjednoczone oraz Chiny. Konflikt gospodarczy, zwany wojną handlową, która zaczęła się w 2018 roku, rywalizacja geopolityczna na Pacyfiku oraz napięcia pomiędzy Chinami i Stanami Zjednoczonymi, zwłaszcza po inwazji rosyjskiej na terytorium niepodległej Ukrainy sprawiają, że Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku może być kolejnym frontem walki pomiędzy tymi mocarstwami o panowanie gospodarcze i polityczne nad obszarem Pacyfiku.

Niezwykle interesującą, a również bardzo problematyczną dla wiarygodnego funkcjonowania organizacji APEC jest członkostwo Federacji Rosyjskiej w jej strukturach. Nowe nakładane sankcje gospodarcze oraz dalsza debata na europejskich i światowych

forach, zarówno gospodarczych, jak i politycznych sprawia, że może w najbliższych miesiącach dojść do przesilenia wewnątrz samej Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku, która może przeformułować działanie tej organizacji we współpracy ekonomicznej wewnątrz, jak i na zewnątrz od tej organizacji międzynarodowej. Na pewno zbliżające się wyzwania oraz niezwykle dynamiczna sytuacja gospodarcza zmuszą APEC do bardzo szybkiej adaptacji do zmieniających się realiów rynkowych oraz sytuacji geopolitycznej w regionie Pacyfiku oraz na całym świecie.

6. Bibliografia

- 1) Firmanty Ł., *Instytucjonalizacja współpracy międzynarodowej Azji w założeniach polityki zagranicznej Chińskiej Republiki Ludowej*, Wschodnioznastwo, 2007
- 2) Kuś A., *Wpływ współpracy gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) na rozwój wymiany międzynarodowej. Problemy Gospodarki Światowej*, Instytut Badań Gospodarczych, Toruń 2015
- 3) Witkowski J., *APEC vs EU cooperation through diversification*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, 1997
- 4) <https://www.apec.org/about-us/about-apec/history>
- 5) https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/nicolas_korea_africa_ifri_pcns_2020_.pdf
- 6) <http://www.sais-cari.org/chinese-investment-in-africa>
- 7) *The Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment U.S. Bureau of Economic Analysis*, <https://www.iisd.org/articles/chinese-investment-africa-bilateral-trade-decline>
- 8) https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_apec-asia-pacific-economic-cooperation_en.pdf